

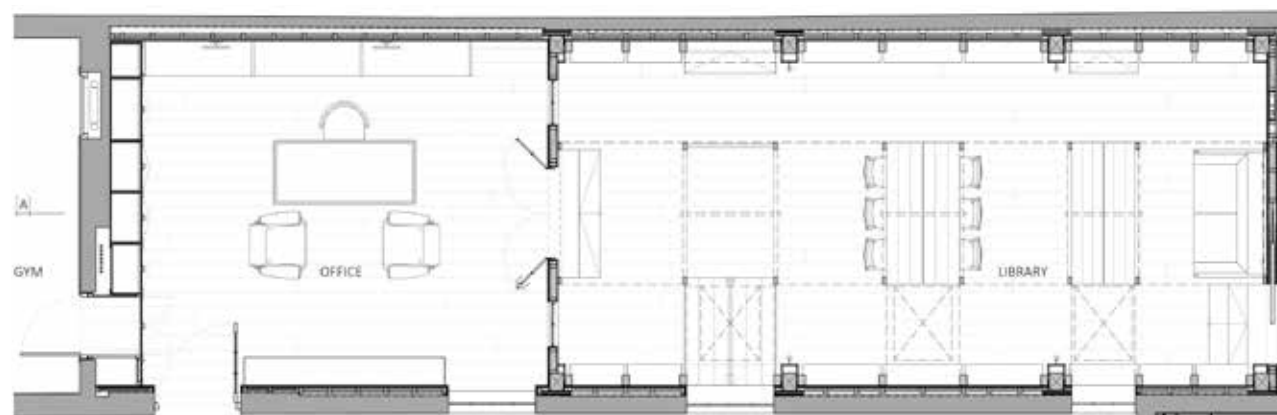

Gnäggar bäst som
gnäggar sist

Några betydande förändringar av exteriören tilläts inte. Men det gick bra ändå.

Går det att skapa ett härligt bibliotek av ett mörkt gammalt stall? Tydligen. Trots begränsningar i form av kulturminnesskydd och allt annat än perfekta förutsättningar har brittiska Crawshaw Architects bevisligen lyckats.

Text Carl Undéhn Foto Ingrid Rasmussen

GÅRDEN STANBRIDGE MILL i Dorset i södra England har haft många olika ägare genom åren. Alla har satt sin prägel på den, inte minst vad gäller den romantiska trädgården kring vattenkvarnen från 1790. Dagens ägare, lord och lady Phillimore, bestämde sig för en omfattande men från utsidan mindre synlig förändring. Nämligen att förvandla gårdens stora stall till ett privat bibliotek för lordens samling av böcker om palladiansk arkitektur.

Några djur fanns visserligen inte kvar i den långa och låga tegelbyggnaden. Men de senaste fyrtio åren hade stallet fått agera lager för olika maskiner som används för arbetet på gården.

Uppdraget gick till den brittiska studion Crawshaw Architects och dess grundare Aidan Crawshaw. Trots den stora förvandling som uppgiften krävde tog byrån inte ut svängarna i onödan.

I stället valde de att skapa ett klassiskt bibliotek – ”by the book”, så att säga.

Biblioteket stod klart i slutet av förra året. Men utifrån syns inte mycket av förändringen. Det ger biblioteket ytterligare ett lager av att vara en diamant i aska. Och även om byrån ville så var några större ingrepp på utsidan inte heller möjliga.

Hela gården, inklusive stallet, är nämligen kulturmärkt.

– Alla förändringar måste granskas av en naturvårdsinspektör. Vi ansökte ursprungligen om ett större antal takfönster, men det avslogs och några betydande förändringar av exteriören tilläts inte, säger Aidan Crawshaw.

Interiört var de också ganska hårt hållna men jämfört med exteriören hade byrån där ändå betydligt större möjligheter.

Vilket syns i resultatet. ▶

**Ett uns storslagenhet
och några blinkningar
till historien.**

Situationsplan.

Besökaren möts av ljusa, vitmålade rum med stolar, bord och bokhyllor i ek som har använts till alla inslag av trä. I mitten av rummet hittas ett huvudskepp med valvbågar och under det två centrala läsplatser. Utmed sidorna av skeppet sträcker sig två längor med bokhyllor och ytterligare läsplatser med naturligt dagsljus vid fönstren.

– Bågarna återkopplar till formen på ett barockbibliotek, som det i Trinity College i Dublin. Det ska också referera till den georgianska eran, då huvudbyggnaden på Stanbridge Mill byggdes, och vara ett mönster för själva idén om ett bibliotek, säger Aidan Crawshaw.

Byggnaden visade sig också vara bättre lämpad för en boksamling än vad man kan tro. De tjocka tegelmurarna skapar ett stabilt klimat och

vid ombyggnationen passade byrån på att dra in golvvärme för att bättre kunna reglera temperaturen.

Klassiska bibliotek bjuder ofta på en känsla av rymd. Inte sällan även storslagenhet med breda trappor mellan flera våningar fyllda av böcker. Det är varken möjligt eller något som förväntas av ett privat bibliotek för en boksamlare.

Framför allt om platsen som erbjuds är ett gammalt stall.

Men ett uns av storslagenhet och en blinkning till några av världens klassiska bibliotek ville Crawshaw Architect ändå få in i projektet.

Takstolar ersattes med ramar i laminerat trä. Med det kunde de behålla stabiliteten i ytterväggarna och samtidigt göra plats för mittgången med valvbågar. ►►

Bågarna återkopplar till formen på ett barockbibliotek, som det i Trinity College i Dublin. Det ska också referera till den georgianska eran, då huvudbyggnaden på Stanbridge Mill byggdes, och vara ett mönster för själva idén om ett bibliotek,

För att ytterligare öka känslan av rymd fick byrån vända blicken nedåt – mot marken.

– Vårt mål var att bevara den befintliga byggnaden så mycket som möjligt. Två av de ursprungliga takstolarna har tagits bort och golvnivån i biblioteket har sänkts med 400 mm, säger han och fortsätter:

– Effekten blir att byggnadens inre proportioner och karaktär ändras i biblioteket. Från ett enkelt förvaringsutrymme till att bli en mer högtidlig miljö för böckerna.

Samtidigt var kontoret noga med att biblioteket skulle passa in både stil- och stämningmässigt med gårdens övriga bebyggelse.

– Bibliotekets storslagna barockform är därför konstruerad i en stil som så långt som möjligt återkopplar till den ursprungliga användningen av byggnaden och den typ av byggnadsteknik som är typisk för ett traditionellt boskapsstall, säger Aidan Crawshaw.

Det är kanske inte det första som slår en. Men tanken är att både rummets utformning och materialen som använts ska återkoppla till den tidigare djurhållningen.

De stiliga men spartanska bokhyllorna utmed väggarna är därför inspirerade av boskapsstallarna som en gång stod på samma plats.

– Snickeriet är tillverkat av enkla träplankor och sektioner som är sammanfogade med traditionella fästen. Alla järnbeslag är av svartbränt stål, som de ursprungliga smidesjärnfästena. De inre fönstren och glasörrarna matchar de ursprungliga stålfönstren som har lämnats kvar, säger han.

Fönstren är placerade mot norr för att få vad Aidan Crawshaw beskriver som det ”idealiska naturliga ljuset för ett bibliotek”. I synnerhet när biblioteket innehåller en värdefull samling av historiska böcker som kan ta skada av direkt solljus – även på de brittiska öarna. ▶

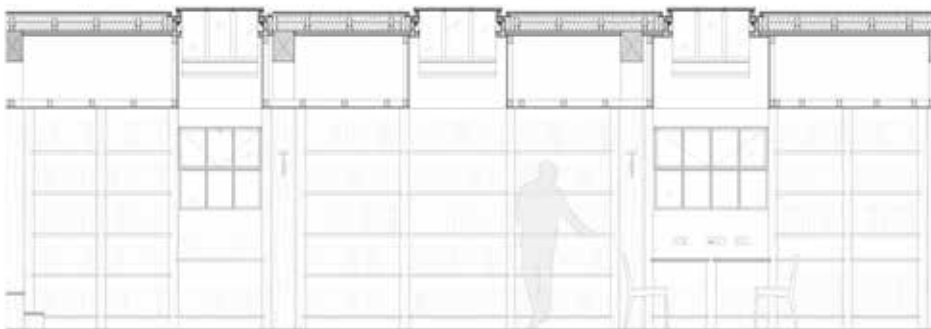

Uppe i valvbågarna finns också öppningar mot norr med takfönster för att få in ett naturligt ljus även ovanifrån.

Respekten för den existerande fastigheten var stor.

Sektion.

Uppe i valvbågarna finns också öppningar mot norr med takfönster för att få in ett naturligt ljus även ovanifrån. De ursprungliga planerna på fler öppningar i taket satte k-märkningen alltså stopp för. De tre takfönster som ändå blev av bidrar med ett skonsamt ljus för de värdefulla böckerna. Samtidigt bryter öppningarna i taket av valvet i mitten och ökar rummets känsla av djup.

Boksamlingen på Stanbridge Mill har aldrig velat konkurrera med världens stora klassiska bibliotek. Men genom att ta in idén just om det i ett stall och använda sig av enkelt men väl utfört hantverk har Crawshaw Architects ändå skapat en liten men storslagen plats som en hyllning till litteraturen. ■